

**Recumandaziuns tar il rapport parzial
da la cumissiun parlamentara d'inquisiziun (CPI)
«Cartel da construcziun»**

**concernent l'investigaziun ed il scleriment da las responsablads e
da l'administraziun dals uffizis dals commembers da la Regenza,
dals departaments e dals posts da servetsch, en spezial dal
Departament da construcziun, traffic e selvicultura en connex
cun cunvegnas da cartel colportadas en l'industria
da construcziun grischuna**

PUK BAUKARTELL

c/o Rudin Cantieni Rechtsanwälte AG

Josefstrasse 59

8005 Turitg

www.pukbaukartell.ch

A. Propostas e recumandaziuns per l'avegnir

En l'art. 3 al. 3 dal conclus da nominaziun ha il Cussegl grond incumbensà la CPI da preschentar 1
propostas per mesiras organisatoricas, administrativas e giuridicas.¹ I vegnan fatgas las suandantas
recumandaziuns:

I. Documentaziun da l'agir da l'administraziun

Las investigaziuns da la CPI han mussà che las cumparaziuns dad A.Q. tar l'Uffizi da construcziun 2
bassa (UCB) resp. tar il Departament da construcziun, traffic e selvicultura (DCTS) dals onns 2009
e 2013 n'èn betg vegnidas protocolladas resp. documentadas. Pervia da quai na poi er betg vegnir
erui cun segirezza tge documents che A.Q. ha inoltrà a chaschun da questas cumparaziuns.² Sco
gia constatà en l'emprim rapport parzial da la CPI è la documentaziun da l'agir da l'administraziun
da fitg gronda impurtanza – er ordaifer ina procedura administrativa concreta ed uschenavant
ch'ella è relevanta per la fatschenta. La documentaziun stgaffescha trasparenza e pussibilitescha
d'examinar resp. da controllar l'actividad administrativa tras il parlament e tras la Regenza.³ Quai
procura er che la publicitad survegn confidenza en l'actividad da las autoritads administrativas. En
la procedura administrativa po – cun ina documentaziun conscienziusa – ultra da quai vegnir ga-
rantì il dretg da la persuna pertutgada sin atenziun giuridica sco er sin protecziun giuridica. La CPI
recumonda a la Regenza da dar dapli atenziun a quest aspect e da procurar che las collavuraturas
ed ils collavuratur da l'administraziun chantunala vegnian sensibilisads per questa tematica e ch'i
dettia er controllas correspudentas.

II. Communicaziun interna e surpigliada da responsabladad

La CPI è da l'avis ch'il fluss d'infurmaziuns tar il DCTS resp. tar il UCB era – almain durant la 3
perioda d'investigaziun – cleramain manglus. Quai è sa mussà en spezial vi dal fatg, co che las
persunas directivas involvidas han tractà las infurmaziuns survegnidas a chaschun da la cumpa-
raziun dad A.Q. l'october 2009.⁴ Tenor l'avis da la CPI n'han las collavuraturas ed ils collavuratur
betg tractà questas infurmaziuns en moda adequata, er betg ord vista da quella giada; en quest punct
exista in potenzial da meglieraziun considerabel. I dat er en egl che la chapientscha da las persunas

¹ Art. 3 dal conclus da nominaziun, act. A.2.1.1

² Cf. latiers las explicaziuns sut E.II.2.8. e sut I.I.

³ Cf. latiers la Lescha davart la gestiun da documents e l'archivaziun (LGDA; DG 490.000).

⁴ Cf. latiers las explicaziuns sut E.II 3.3.

responsablas n'era betg avant maun u era avant maun mo en moda limitada a chaschun da las interrogaziuns, ch'ellas èn sa cuntentadas cun emprovas da giustificaziun e ch'ellas han per part schizunt mussà ina tsherta indifferenza, empè da surpigliar responsabladad. Quest ultim punct fiss stà inditgà tenor l'avis da la CPI, cunquai ch'ina reacziun fiss stada stringentamain necessaria en vista a las infurmaziuns ch'eran avant maun l'onn 2009. Schebain che la situaziun è per part daventada meglra en il fratemp grazia a la realisaziun da differentas mesiras, recumonda la CPI urgentamain a la Regenza da rinforzar resp. d'intensivar vinavant activamain anc pli fitg la comunicaziun interna tant sin plaun directiv sco er envers las ulteriuras collavuraturas ed ils ulteriurs collavuratur. Las persunas directivas ston en spezial vegnir rendidas attentas a l'impurtanza d'ina comunicaziun averta e directa entaifer il plaun directiv ed a lur responsabladad respectiva; aspects sco ierarchias na duessan betg periclitar la circulaziun d'infurmaziuns. Questa recumandaziun po per exempel vegnir realisada cun directivas correspondentas u cun furmaziuns supplementaras per persunas directivas.

III. Post da consultaziun per whistleblowing

- 4 La CPI beneventa il post da consultaziun per annunziar cunvegnas da submissiun sco er per retschaiver indicaziuns da corrupziun. Malgrà ils blers avantatgs che la domiciliaziun dal Post da consultaziun en il Center da cumpetenza per las acquisiziuns publicas tar il Departament d'infrastructura, energia e mobilitad (DIEM) ha⁵, propona la CPI da domiciliar quest post en in lieu ordai-fer l'administraziun. La percepsziun dal Post da consultaziun en la publicitad e per infurmantas ed infurmants potenzials duess – tenor l'avis da la CPI – avoir l'emprima prioritad. Cun in post che vegn resguardà sco objectiv, neutral e fidabel vegnan reducids ils obstachels per annunzias. Per quest motiv recumonda la CPI a la Regenza d'examinar da domiciliar il Post da consultaziun en in Servetsch chantunal da mediaziun⁶ u ordaifer l'administraziun chantunala.

IV. Tractament d'annunzias da cas da suspect sa basond sin la glista da controlla «Indizis per cunvegnas da submissiun»

- 5 Tenor l'avis da la CPI è la glista da controlla «Indizis per cunvegnas da submissiun» in med auxiliar adattà per percepir e per impedir cunvegnas inadmissiblas tranter purschiders. En vista al fatg gia menziunà che las autoritads han in'obligaziun da documentaziun, ma er per meglierar la surveilladad e per percepir cumulaziuns recumonda la CPI da registrar sistematicamain e centralmain ils

⁵ Cf. latiers las explicaziuns sut I.VI.

⁶ Cf. p.ex. per il chantun Turgitg <https://www.ombudsmann.zh.ch/korruptionsmeldestelle>. Cf. per la Confederaziun <https://www.efk.admin.ch/de/whistleblowing-d.html>, visità l'ultima giada ils 25-02-2021.

cas da suspect che vegnan annunziads dals districts e dal chantun. Ina registraziun sistemática ed in'evaluaziun mintga mez onn è pervia da quai er prevista explicitamain en las Directivas dal UCB concernent ils fatgs da submissiun⁷. En il senn d'ina communicaziun transparenta stoi ultra da quai vegnir examinà, sche, en tge furma e cura ch'in resun po mintgamai vegnir dà als posts resp. a las collavuraturas ed als collavuratur sin lur annunziads. Resuns rinforzan la confidenza da las collavuraturas e dals collavuratur a la basa en l'activitad dals posts surordinads, han in effect d'emprender e garanteschon ultra da quai l'applicaziun unitara da las glistas da controlla.⁸

V. Obligaziun da prevenziun

Tenor l'art. 11 lit. b CIAP 2019 ston las incumbensadras ed ils incumbensaders prender mesiras cunter conflict d'interess, cunter ina concorrenza inadmissibla e cunter corrupziun, cur ch'els surdattan incumbensas publicas. La CIAP 2019 n'è dentant anc betg en vigur ed il chantun Grischun n'è anc betg sa participà ad ella.⁹ Sin plaun politic recumonda la CPI a la Regenza d'examinar – en il rom da la proxima revisiun dal dretg d'acquisiziun en il chantun – da francar explicitamain en la lescha ina «obligaziun da prevenziun» generala. Cun ina prevenziun activa duain ils posts correspundents sco er las collavuraturas ed ils collavuratur vegnir obligads pli fitg en l'avegnir da percepir e da pudair impedir cuvegna da submissiun nuschaivlas. 6

VI. Scolaziun

La CPI recumonda a la Regenza da tematisar pli profundamain las cuvegna da submissiun er vinavant en scolaziuns da las collavuraturas e dals collavuratur da l'administraziun ch'èn incumbensads cun las acquisiziuns e da transferir en la pratica dal mintgadi quai ch'è vegnì emprendì. Perquai che er biros d'inschigneria e d'architectura externs èn occupads regularmain cun submissiuns dal chantun, sto er vegnir dada in'attenziun pli gronda a la scolaziun da questas personas ordaifer l'administraziun. La CPI propona ultra da quai d'integrar en ina moda e maniera adattada en las scolaziuns cas da suspect concrets resp. resuns ch'èn vegnids dads a las collavuraturas ed als collavuratur a la basa. L'occupaziun cun cas concrets pussibilitescha da percepir e d'analisar 7

⁷ Directiva interna 303WE010-d, Fatgs da submissiun, act. 10.1.1.32.3

⁸ Cf. latiers las explicaziuns sut I.VI.

⁹ A chaschun d'ina radunanza plenara speziala ils 15 da november 2019 ha l'Organ interchantunal per las acquisiziuns publicas (INAP) deliberà la revisiun da la Cunvegna interchantunala davart las acquisiziuns publicas (CIAP 2019). La radunanza plenara speziala vala er sco culp da partenza per ils process da ratificaziun che suondan en ils chantuns. La cuvegna entra en vigur, cur che dus chantuns èn sa participads ad ella. En il fratemp (stadi: cumenzament da mars 2021) è il chantun Appenzell Dadens sa participà a la CIAP 2019.

musters che sa repetan adina puspè. Quai sensibilisescha supplementarmain las collavuraturas ed ils collavurats per la tematica. Ina scolaziun rinforzada da las personas ch'èn incumbensadas cun surdadas publicas pudess er vegnir vesida sut l'aspect d'ina «obligaziun da prevenziun», che sto anc vegnir fixada.

VII. Criteris d'agiudicaziun

- 8 En il rom da l'examinaziun dals protocols da las averturas da las offertas ch'èn vegnids preschentads a la CPI, ha ella obtegnì l'enconuschientscha che las lavurs èn vegnidas surdadas praticamain adina al purschider il pli favuraivel.¹⁰ Ina focussaziun memia ferma sin il pretsch evochescha in ferm cumbat da pretschs e facilitescha a las purschidras ed als purschiders da diriger l'agiudicaziun sur il criteri dal pretsch. Il dretg da submitziun vertent lascha tuttavia piazza per valitar pli fitg er auters criteris d'agiudicaziun (p.ex. la qualidad). En regard a submitziuns futuras recumonda la CPI da far pli fitg diever da questa pussaivladad. A la qualidad da las prestaziuns po ultra da quai vegnir dada dapli paisa gia a chaschun da lur descripziun en la submitziun. Quai na serva betg mo ad impedir cunvegnas davart ils pretschs, mabain promova er la qualidad e la durabilitad da las prestaziuns acquistadas, sco che quai vegn atgnamain er pretendì tras il princip da la rentabilitad da las expensas publicas.

VIII. Cumparegliaziun dals pretschs

- 9 Durant l'investigaziun n'hai betg pudì vegnir sclerì dal tutfatg, quant enavant ch'ils posts d'acquistaziun fan oz cumparegliaziuns sistematicas dals pretschs offrìs cun ils nivels da pretsch entaifer sco er ordaifer il chantun. Almain augments dal pretsch extrem ed immediats pon vegnir percepidis tras talas cumparegliaziuns sco indizis per cunvegnas da pretschs. Per quest motiv recumonda la CPI da trair a niz las pussaivladads per percepir e per evitar cunvegnas da submitziun er en quest sector e d'examinar, en tge furma che las offertas pon vegnir cumparegliadas sistematicamain cun pretschs da referenza entaifer ed ordaifer il chantun. Per quest intent è eventualmain adattà l'instrument da screening che vegn actualmain anc sviluppà e che duai vegnir duvrà en l'avegnir en tut il chantun.

IX. Controlla consequenta da las dimensiuns

- 10 Sin basa dals resultats da l'investigaziun poi vegnir partì dal fatg che interpresas da construcziun vegnian ad empruvar en cas singuls da metter a quint al chantun dimensiuns memia grondas u

¹⁰ Cf. latiers las explicaziuns tar D.I.5.

nungiustificadas cun realisar il project. Da vart dal DIEM èsi vegnì percepì correctamain, quant impurtant ch'igl è da controllar consequentamain las dimensiuns.¹¹ En vista al princip da l'impundaziun economica ed efficazia dals meds finanzials publics sto il chantun sa fatschentar spezialmain cun la dumonda da las dimensiuns correctas, en spezial en regard a las cumpetenzas ed a la sistematica da talas controllas sco er en regard al proceder, sch'i vegnan constatadas irregularitads. Vitiers vegn la necessitad d'instruir e da scolar correspondentamain las collavuraturas ed ils collavuratur.

X. Dar infurmaziuns

11

La CPI ha constatà malsegirezzas tar il UCB en connex cun dar infurmaziuns a commembras e commembers dal Cussegl grond. Sco ch'i para n'èsi betg cler a las collavuraturas ed als collavuratur, sche resp. tge infurmaziuns che dastgan vegnir dadas a quellas ed a quels.¹² Tenor l'avis da la CPI ston vegnir infurmads las collavuraturas ed ils collavuratur da tut ils stgalims en quest regard. En spezial sto vegnir declerada ad ellas ed ad els la problematica ch'è colliada cun la surdada da cifras detagliadas dal preventiv a commembras e commembers dal Cussegl grond. Plinavant èsi recumandabel da tematisar regularmain ed activamain en scolaziuns u en furmaziuns supplementaras cun las collavuraturas ed ils collavuratur la surdada d'infurmaziuns – er a terzas personas. La finala ston er las commembras ed ils commembers dal Cussegl grond vegnir rendids attent en moda adattada a lur obligaziuns, en spezial al tractament conscienzius d'infurmaziuns ch'èn vegnidas dadas ad ellas ed ad els u ch'ellas ed els èn sa procurads.

XI. Rinforzament da las cumpetenzas d'ina CPI

L'obligaziun da collavurar en l'investigaziun d'ina CPI sa restrenscha tenor la situaziun giuridica vertenta sin personas ch'èn actualmain commembras d'ina autoritad u ch'èn emploiadas da l'administraziun chantunala. Anteriusas commembras ed anteriurs commembers d'ina autoritad u anteriuras personas emploiadas da l'administraziun chantunala na dastgan betg vegnir obligads da collavurar senza ch'ellas ed els èn perencletgs cun quai. Ina CPI eruescha fatgs ch'èn per part capitads avant blers onns. Per far sia investigaziun è ella pia regularmain dependentada da decleraziuns da talas personas(-clav). En vista a l'incumbensa speziala d'ina CPI da sclerir eveniments d'ina gronda impurtanza en l'administraziun statala u giudiziala, èsi pervia da quai recumandabel, da dar

12

¹¹ Cf. latiers il rapport concernent il project «Examinaziun dals instruments da controlla interns per percepir cunvegns da submissiun e per impedir acquisiziuns da construcziun per pretschs da martgà memia auts» dals 11 da december 2014, cifra 3.1, act. 3.10.2.1

¹² Cf. latiers las explicaziuns sut I.VI.

ad ina PCI cumpetenzas pli vastas e da stgaffir per quai la basa legala necessaria. Plinavant stoi vegnir considerà, sch'i vegn ultra da quai stgaffida la pussaivladad da pudair interrogar sut tshertas circumstanças er persunas ordaifer l'administraziun sco perditgas¹³ ed obligar ellas da consegnar actas che sa chattan en lur mauns.¹⁴

¹³ Tenor l'art. 35 al. 1 LCG po la CPI interrogar mo persunas da l'administraziun sco perditgas. Perditgas ordaifer l'administraziun ston pia adina vegnir interrogadas sco infurmaturas.

¹⁴ Cf. latiers la regulaziun legala davart las cumpetenzas d'ina CPI en il chantun Basilea-Citad. Tenor il § 80 dal Gesetz über die Geschäftsordnung des Grossen Rates (GO; SG 152.100) è la CPI tranter auter autorisada da dumandar infurmaziuns en scrit ed a bucca da persunas privatas. Sch'ils fatgs na sa laschan betg eruir suffizientamain en in'autra moda e maniera, po la CPI ordinar l'interrogaziun formala da perditgas. En quest connex vegnan applitgadas las disposiziuns dal Cudesch da procedura penala e dal Cudesch penal svizzer. Tant enavant che persunas privatas suttastattan a l'obligaziun da dar perditga, ston ellas consegnar las actas che sa chattan en lur mauns. Cf. er l'art. 13 al. 1 da la Lescha davart la giurisdicziun administrativa (LGA; DG 370.100), tenor il qual tranter auter persunas privatas pon vegnir obligadas da consegnar documents ed actas sco er da dar infurmaziuns davant autoritads amministrativas e giudizialas chantunalas.